

Preventivni pregledi osiguranih osoba starijih od 50 godina u 2006. godini

(Systematic examinations of insured persons of age 50+ in 2006)

Ivan Pristaš, Marijan Erceg, Ranko Stevanović, Urelija Rodin

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Uvod

Pravilnikom o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja i Odlukom o osnovama za sklapanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama i privatnim zdravstvenim radnicima za 2005. godine ("Narodne Novine" br. 188/04., 30/05. i 51/05.) utvrđeno je da će u djelatnosti opće/obiteljske medicine ugovorni doktori provoditi preventivne preglede osiguranih osoba starijih od 50 godina, koje se u zadnje 3 godine nisu javljale svom izabranom doktoru.

Novim Planom i programom mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja ("Narodne novine" broj 126/06) propisana je obveza tima ugovorenog u djelatnosti opće/obiteljske medicine da i dalje redovito provodi preventivne preglede osiguranih osoba starijih od 50 godina kod kojih uzadnje dvije godine nije obavljen klinički pregled i/ili dijagnostička obrada. Tako se prema članku 43. Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja ("Narodne novine" broj 142/06, 143/06 i 11/07) od 1. siječnja 2007. godine preventivni pregledi više ne plaćaju posebno i provode se u okviru pripadajućeg godišnjeg novčanog iznosa sredstava ("glavarine").

Sadržaj preventivnog pregleda i obrada podataka

Osiguranicima starijim od 50 godina koji nisu bili kod izabranog liječnika opće/obiteljske medicine najmanje 3 godine, omogućeno je da dođu u liječničku ordinaciju i pripadajući biokemijski laboratorij na besplatni preventivni pregled. U sklopu pregleda uzimani su opći podaci, podaci osobne i obiteljske anamneze, antropometrijski nalazi (visina, težina i arterijski tlak), fizikalni pregled s naglaskom na palpaciju dojki i digitorektalni pregled, poseban ciljani razgovor usmjeren na nespecifične znakove zloćudnih bolesti, laboratorijske pretrage krvi (SE, Hb, GUK i test na okultno krvarenje u stolici), i konačno mišljenje liječnika o eventualnim novootkrivenim bolestima i učinjenim intervencijama.

Sažeti rezultati

Daleko najveći obuhvat postignut je u Požeško-slavonskoj županiji (žene 25,4 na 1000 stanovnika te dobi i muškarci 32,5), zatim Međimurskoj (žene 13,4 i muškarci 13,2) i Brodsko-posavskoj (žene 10,7 i muškarci 11,0), a najmanja u Splitsko-dalmatinskoj (žene 0,7 i muškarci 0,8), te nešto više u Ličko-senjskoj (žene 1,6 i muškarci 2,1), Gradu Zagrebu (žene 2,1 i muškarci 2,5) i u Karlovačkoj (žene 2,1 i muškarci 3,1).

Odnos pregledanih žena i muškaraca bio je 53,4 : 46,6. Za 16 osiguranih osoba nije bio upisan podatak o spolu. Udio pregledanih muškaraca i žena promijenio se za 3 % u korist žena u odnosu na prethodne godine. Među osiguranicima poznate dobi, najviše ih je bilo u dobi 50 do 59 godina, 41,1%.

27,0% osiguranaica bilo je normalno uhranjeno (indeks tjelesne mase ITM 18,5-25), 41,5% umjereno pretilo (ITM 25-30), 27,7% teško pretilo (ITM 30-40), 2,3% vrlo teško pretilo (ITM veći od 40), i 1,5% osiguranaica bilo je pothranjeno (ITM ispod 18,5). 25,4% osiguranika bilo je normalno uhranjeno, 47,6% umjereno pretilo, 24,9% teško pretilo, 0,9% vrlo teško pretilo, i 1,2% osiguranika bilo je pothranjeno.

Krvni tlak je mjereno u jednokratno u sjedećem položaju. Kao hipertenzija definiran je sistolički tlak iznad 140 mmHg ili dijastolički tlak iznad 90 mmHg. 61,5% osiguranaica je imalo sistolički tlak iznad 140 mmHg, a 44,8% je imalo dijastolički tlak iznad 90 mmHg. 61,5% osiguranika je imalo sistolički tlak iznad 140 mmHg, a 43,6% ih je imalo dijastolički tlak iznad 90 mmHg.

Od ukupno 2.545 osiguranaica u kojih je učinjen digitorektalni pregled, 557 (21,9%) ih je imalo pozitivan lokalni nalaz (hemeroide, fistule, fisure, ožiljke i dr.), a 10 (0,4%) ih je imalo suspektnu oteklinu u lumenu crijeva. 416 ih je odbilo pregled. Od ukupno 2.239 osiguranika u kojih je učinjen digitorektalni pregled, 410 (18,3%) ih je imalo pozitivan lokalni nalaz (hemeroide, fistule, fisure, ožiljke i dr.), 16 (0,7%) ih je imalo suspektne otekline unutar lumena crijeva nepovezano s prostatom, 273 (12,2%) ih je imalo patološki nalaz prostate. 456 ih je odbilo pregled.

Laboratorijski nalazi - žene

19,3% osiguranica je imalo sedimentaciju iznad preporučene gornje granične vrijednosti 28 za žene. 6,7% ih je imalo nalaz hemoglobina ispod preporučene donje granične vrijednosti za žene od 119 g/L, 2,4% iznad preporučene gornje granične vrijednosti za žene od 157 g/L. 25,3% imalo je granično povišen nalaz glikemije od 5,8-7 mmol/L, a 13,2% ih je imalo jasnu hiperglikemiju (iznad 7 mmol/L). U 0,1% ih je nađena hipoglikemija (ispod 2,8 mmol/L). Kod testa na okultno krvarenje u stolici bilo je 12,9% pozitivnih nalaza, od kojih 127 bilo prvog stupnja, 8 drugog i 39 trećeg stupnja.

Laboratorijski nalazi - muškarci

13,7% osiguranika je imalo sedimentaciju iznad preporučene gornje granične vrijednosti 23 za muškarce. 18,8% je imalo nalaz hemoglobina ispod donje granične vrijednosti za muškarce od 138 g/L, a 1,1% je imalo nalaz hemoglobina iznad preporučene granične vrijednosti za muškarce od 175 g/L. 31,5% ih je imalo granično povišen nalaz glikemije (5,8-7 mmol/L), a 18,2% je imalo jasnu hiperglikemiju (iznad 7 mmol/L). U 0,3% je nađena hipoglikemija (ispod 2,8 mmol/L). Kod testa na okultno krvarenje u stolici bilo je 14,0% pozitivnih nalaza, od kojih je 120 bilo prvog stupnja, 16 drugog i 36 trećeg stupnja.

Intervencije

64,3% osiguranica dobilo je poseban savjet liječnika, 31,5% dobilo je novu terapiju (lijekovi), 23,2% upućeno je na dodatne pretrage, 26,3% upućeno je u laboratorij, 19,6% upućeno je specijalistu, a 1,4% je upućeno na bolničko liječenje. 64,4% osiguranika je dobilo poseban savjet liječnika, 37,1% je dobilo novu terapiju (lijekovi), njih 23,8% upućeno je na dodatne pretrage, 29,7% upućeno je u laboratorij, 23,4% upućeno je specijalistu, a 2,4% upućeno je na bolničko liječenje.

Zaključci

Preventivnom inicijativom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te prvim ugovorima potpisanim za provođenje preventivnih pregleda osiguranih osoba starijih od 45. godina u 2004. godini između Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i timova obiteljske medicine, te nastavkom provedbe preventivnih pregleda u 2005. i 2006. godini postignut je slijedeći rezultat:

Pregledano je ukupno u tri godine oko 40.000 osoba koje su uključene u preventivnu, kurativnu i ukupnu zdravstvenu skrb sa svim svojim potrebama.

Ukupan trošak iznosio je manje od 500.000 kuna u 2006. godini, a postignuti su slijedeći rezultati:

- Postavljena je do preventivnog pregleda nepoznata sumnja na rak kod 131 (4,2%) žene i 86 muškarca (3,0%) ili ukupno kod 217 osiguranika (3,6%) koji su promptno proslijeđeni na daljnju dijagnostičku i kurativnu obradu.
- Sumnja na kardiovaskularnu bolest postavljena je kod 1.215 žena (38,7%) i 1.079 muškarca (37,5%) ili ukupno kod 2.294 osiguranika (38,1%).
- Jasna hiperglikemija (iznad 7 mmol/L) je nađena u 448 žena i 524 muškaraca (ukupno 972 osiguranika ili 15,5%). Postavljena je do preventivnog pregleda nepoznata sumnja na oštećen metabolizam glukoze 330 žena i 259 muškaraca (ukupno 589 osiguranika ili 9,8%).
- Preventivnim pregledima osiguranika starijih od 50 godina sumnja na neku drugu bolest, neotkrivenu ranije, postavljena je kod 1.205 pregledanih osiguranica i 1.714 pregledanih osiguranika.

Provedba preventivnih pregleda osoba starijih od 50 godina pokazala da je djelatnost opće/obiteljske medicine izvanredno mjesto, gdje se sveobuhvatno i s vrlo malim troškovima mogu provoditi preventivne i druge mjere i akcije. Uvođenje ovakvih dodatnih i posebnih programa, čije se izvršenje posebno mjeri i financira upravo su najučinkovitiji način pokretanja i korištenja vrlo jake mreže ordinacija opće/obiteljske medicine s ciljem poboljšanja kvalitete ukupne zdravstvene skrbi, te zdravstvenih ishoda, osobito na području zaštite zdravlja ugroženih skupina pučanstva i osoba s rizicima po zdravlje.

Najnovije odluke upravnog vijeća HZZO-a iz siječnja 2007. godine uvode:

- obavezan nastavak provedbe preventivnih pregleda propisan u Planu i programu mjera zdravstvene zaštite iz obaveznog osiguranja, 2006. godine
- posebno plaćanje laboratorijskih pretraga u okviru preventivnog pregleda,
- određene izmjene laboratorijskih pretraga: u okviru preventivnog pregleda ne provodi se mjerenje sedimentacije i okultnog krvarenja u stolici, i dalje se provodi određivanje hemoglobina i glikemije, a uvedeni su S-kolesterol i kompletna pretraga urina
- preventivni pregledi su plaćeni kroz "glavarinu", bez posebnog plaćanja po obavljenom pregledu

U 2006. godini znatno je smanjen broj preventivnih pregleda u odnosu na 2005. i pogotovo 2004. godinu. Nakon novih odluka Upravnog vijeća HZZO-a o ukidanju posebnog plaćanja po pregledu ugovorenim timovima opće/obiteljske medicine očekuje se još veći pad provođenja preventivnih pregleda u 2007. godini i u budućnosti. Predlaže se bolje obavješćivanje i aktivno pozivanje osiguranika na besplatni preventivni pregled od strane timova obiteljske medicine, te bolje postavljanje mehanizma stimulacije i kontrole timova obiteljske medicine u provođenju preventivnih pregleda.

Detaljne informacije i rezultate preventivnih pregleda osiguranih osoba starijih od 50 godina u 2006. godini

možete pronaći na stranicama hzjz.hr. Zahvaljujemo timovima opće/obiteljske medicine u cijeloj Hrvatskoj na savjesnom obavljanju preventivnih pregleda i svim županijskim zavodima na kvalitetno prikupljenim podacima.